

САЛАМАХА Віталій*

доктор філософії в галузі права, керуючий партнер адвокатського об'єднання

61057, вул. Сумська, 19, м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0861-3799>

Поняття та система криміналістичного забезпечення діяльності адвоката

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретико-прикладний аналіз поняття, змісту й системи криміналістичного забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні. Обґрунтовано, що сучасні трансформації злочинності, поширення цифрових технологій, електронних доказів, новітніх технічних засобів фіксації та обробки інформації зумовлюють необхідність переосмислення ролі адвоката в кримінальному провадженні та розроблення нових криміналістичних рекомендацій щодо його професійної діяльності. Встановлено, що діяльність адвоката в кримінальному провадженні не обмежується лише реалізацією функції захисту, а охоплює також представництво потерпілого, свідка, цивільного позивача, цивільного відповідача та юридичної особи, щодо якої здійснюють провадження. Доведено, що криміналістичне забезпечення діяльності адвоката має універсальний характер, водночас має враховувати особливості конкретної стадії кримінального провадження, предмета доказування, процесуального статусу особи та характеру її правового інтересу. Проаналізовано основні наукові підходи до розуміння криміналістичного забезпечення, а також встановлено, що його зміст традиційно корелює із загальною структурою криміналістики, охоплює техніко-криміналістичні, тактико-криміналістичні й методико-криміналістичні напрями. Акцентовано, що техніко-криміналістичне забезпечення діяльності адвоката пов'язане з використанням спеціальних знань, цифрових технологій, електронних доказів, інформаційних ресурсів і технічних засобів фіксації та дослідження доказової інформації. Тактико-криміналістичний напрям охоплює застосування прийомів участі в слідчих (розшукових) і судових діях, формування правової позиції, прогнозування процесуальних ситуацій, реагування на протидію та нейтралізацію обвинувального ухилу. Методико-криміналістичне забезпечення передбачає розроблення практичних рекомендацій щодо діяльності адвоката залежно від категорії кримінального правопорушення, стадії провадження та процесуального статусу особи, яку він представляє. Сформульовано авторське визначення криміналістичного забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні як системи науково обґрунтованих положень у сфері застосування науково-технічних і тактико-криміналістичних засобів, спрямованих на забезпечення ефективного здійснення адвокатом функції захисту, представництва чи надання правничої допомоги під час досудового розслідування, судового провадження та інших процесуальних дій, пов'язаних із кримінальним провадженням. Аргументовано необхідність розроблення рекомендацій щодо роботи адвоката із цифровими доказами, даними мобільних пристроїв, соціальних мереж, месенджерів, систем відеоспостереження та інших джерел цифрової інформації.

Ключові слова: криміналістичне забезпечення; адвокат; сторона захисту; захисник; збирання доказів; техніко-криміналістичне забезпечення; методико-криміналістичне забезпечення.

Історія статті:

Отримано: 20.03.2026

Прийнято: 01.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

Рекомендоване посилання:

Саламаха В. Поняття та система криміналістичного забезпечення діяльності адвоката. *Наука і правоохорона*. 2026. Вип. 2 (72). С. 190–197. DOI: 10.33270/05267202.20

*Відповідальний автор

© Саламаха В., 2026. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Вступ

Криміналістика є однією з найдинамічніших юридичних наук, розвиток якої безпосередньо залежить від трансформацій злочинності, появи нових способів учинення кримінальних правопорушень, удосконалення механізмів приховування слідів і протидії розслідуванню. У сучасних умовах активно обговорюють можливість формування нових самостійних напрямів криміналістичних знань, зокрема цифрової та воєнної криміналістики (Kolodina, & Fedorova, 2022; Hora, Kolesnyk, & Popovych, 2024; Orzhynska, & Martynova, 2024). Водночас істотний вплив на традиційні положення криміналістики справляють стрімкий розвиток цифрових технологій, поширення електронних доказів, використання штучного інтелекту, новітніх технічних засобів фіксації та обробки інформації. Учені слушно зауважують, що злочинність суттєво змінила свої кількісні та якісні характеристики. Вона, зокрема, знаходить свій вияв у цифровому середовищі, характеризується наявністю цифрових слідів, вдається до суттєвого приховування слідів протиправної діяльності й активної протидії розслідуванню (Chornous, & Dul'skyi, 2025; Hrebeniuk, & Starushkevych, 2025; Pohoretskyi, 2025; Vuima, 2025).

Такі процеси зумовлюють необхідність удосконалення науково-методичних рекомендацій щодо діяльності всіх суб'єктів кримінального провадження, зокрема сторони обвинувачення, сторони захисту та суду. Увагу в цьому контексті привертає проблематика діяльності адвоката в кримінальному провадженні. З огляду на суттєві зміни процесуальних засад збирання, перевірки й оцінювання фактичних даних, актуальною є необхідність переосмислення місця адвоката в сучасній системі кримінальної юстиції.

Якщо раніше діяльність адвоката в кримінальному провадженні традиційно розглядали переважно крізь призму реалізації процесуальних прав і гарантій сторони захисту, то нині дедалі більшого значення набуває її криміналістичний аспект, пов'язаний із використанням спеціальних знань, техніко-криміналістичних засобів, тактичних прийомів, інформаційних ресурсів, цифрових технологій та методичних рекомендацій. Причому це стосується і адвоката, залученого до кримінального провадження як представника потерпілого або особи, яка надає правничу допомогу свідку.

Попри значну кількість наукових праць, присвячених криміналістичному забезпеченню діяльності слідчого, прокурора, суду, експерта й оперативних підрозділів, проблематика криміналістичного забезпечення діяльності адвоката залишається недостатньо дослідженою. Саме тому вивчення поняття та системи криміналістичного забезпечення діяльності адвоката є важливим напрямом розвитку сучасної криміналістичної науки, що дає змогу сформувати цілісне уявлення про зміст, структуру та практичне значення цього явища, а також визначити основні напрями вдосконалення криміналістичних рекомендацій для сторони захисту.

Матеріали та методи

Матеріали дослідження становили положення Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», праці з питань криміналістичного забезпечення розслідування, доказування та діяльності захисника, а також сучасні дослідження у сфері цифрової криміналістики, електронних доказів і використання спеціальних знань у кримінальному провадженні.

Дослідження проведено із застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів. Основними методами стали аналіз і порівняльно-правовий. Аналіз застосовано для розуміння поняття криміналістичного забезпечення та його співвідношення з діяльністю адвоката в кримінальному провадженні. Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення різних наукових підходів до визначення криміналістичного забезпечення, адвокатської тактики, методики захисту та доказування в кримінальному провадженні. За допомогою методу аналізу й синтезу визначено основні ознаки, функції та складові криміналістичного забезпечення діяльності адвоката, а також сформульовано авторське визначення цього поняття. Формально-юридичний метод дав змогу дослідити нормативно-правові засади діяльності адвоката, його процесуальні права, обов'язки та повноваження під час досудового розслідування і судового провадження. Системно-структурний метод застосовано для визначення елементів криміналістичного забезпечення діяльності адвоката та їх співвідношення із загальною структурою криміналістики. Метод узагальнення використано для формування висновків щодо сучасного стану наукової розробленості проблематики та перспектив її подальшого дослідження.

Увагу зосереджено на використанні прогностичного методу, який дав змогу визначити перспективні напрями розвитку криміналістичного забезпечення діяльності адвоката. Застосування окреслених методів забезпечило можливість комплексно дослідити зміст, структуру та практичне значення криміналістичного забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні.

Результати й обговорення

Кримінальне провадження охоплює дві основні стадії – досудове розслідування та судове провадження. Досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань і триває до закриття кримінального провадження або направлення до суду обвинувального акта чи іншого передбаченого законом процесуального документа. Судове провадження своєю чергою охоплює розгляд справи судом першої інстанції, стадію апеляційного та касацій-

ного перегляду, а також перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами¹.

Особливості діяльності адвоката безпосередньо залежать як від специфіки відповідної стадії кримінального провадження, так і від його процесуального статусу. На стадії досудового розслідування діяльність адвоката переважно спрямована на участь у збиранні, перевірці та оцінюванні доказів, ініціювання проведення процесуальних дій, залучення спеціалістів і судових експертів, забезпечення дотримання прав та законних інтересів особи, яку він представляє, а також протидію можливим порушенням з боку сторони обвинувачення й реагуванні на безпідставне та непропорційне обмеження прав і законних інтересів особи. Водночас у судовому провадженні першочерговими стають завдання, пов'язані з дослідженням доказів у суді, побудовою правової позиції, реалізацією тактики допиту, спростуванням аргументів іншої сторони, підготовкою процесуальних документів й оскарженням судових рішень.

Крім того, характер діяльності адвоката істотно різниться залежно від того, на чиєму боці він бере участь у кримінальному провадженні. Якщо адвокат у кримінальних процесуальних відносинах є захисником підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, його діяльність орієнтована на спростування підозри чи обвинувачення, виявлення процесуальних порушень, пошук виправдувальних або пом'якшувальних обставин тощо. У разі ж представництва потерпілого адвокат, навпаки, заінтересований у максимально повному з'ясуванні й доказуванні обставин кримінального правопорушення, встановленні розміру шкоди, обґрунтуванні цивільного позову та підтриманні позиції сторони обвинувачення. Особливою є також діяльність адвоката, який надає правничу допомогу свідку, оскільки вона спрямована насамперед на забезпечення дотримання його процесуальних прав і запобігання можливому неправомірному впливу з боку інших учасників кримінального провадження.

Водночас, попри відмінності у функціональному призначенні діяльності адвоката залежно від стадії кримінального провадження та процесуального статусу особи, яку він представляє, загальний механізм такої діяльності, її основні форми, права, обов'язки та гарантії залишаються переважно однаковими. У всіх випадках адвокат діє в межах єдиного нормативного підґрунтя, сформованого положеннями Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Саме ці нормативні акти визначають обсяг повноважень адвоката щодо збирання та подання

доказів, підготовку клопотань і відводів, участі в проведенні процесуальних дій, оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача, прокурора та суду, залучення спеціалістів й експертів, отримання консультацій, використання технічних засобів, а також реалізації інших процесуальних можливостей². Незалежно від того, чи є адвокат захисником, представником потерпілого або особою, яка надає правничу допомогу свідку, його діяльність ґрунтується на єдиних професійних принципах законності, незалежності, конфіденційності, пріоритету інтересів клієнта, недопущення конфлікту інтересів та використання всіх не заборонених законом засобів і способів захисту прав особи.

Відмінності між окремими видами адвокатської діяльності полягають переважно не в змісті прав чи обов'язків адвоката, а в особливостях їх практичної реалізації, обумовлених предметом доказування, процесуальними завданнями та характером правового інтересу особи, яку він представляє. Саме тому криміналістичне забезпечення діяльності адвоката повинно мати універсальний характер, водночас ураховувати специфіку конкретної стадії кримінального провадження та процесуального становища відповідного учасника.

Криміналістичне забезпечення традиційно пов'язують із діяльністю щодо розслідування злочинів (Chornous, 2017). Водночас учені вже протягом тривалого часу спрямовують увагу на «адвокатську тактику» і «тактику захисника» (Pohoretskyi, & Serhieieva, 2018), «юридичні технології адвокатської діяльності» (Hrysiuk, 2021), «тактику і методику захисту» (Kovalova, 2018) тощо. Також доволі ґрунтовно досліджено правові й організаційно-тактичні засади збирання доказів захисником у кримінальному провадженні, техніко-криміналістичного забезпечення діяльності адвоката (Kovalenko, 2024; Husieva, & Kolomoitsev, 2025; Dul'skyi, 2026).

Належне здійснення адвокатом своїх професійних функцій не обмежується лише забезпеченням інтересів клієнта. У межах кримінального провадження адвокат, реалізуючи функцію захисту або представництва, одночасно сприяє досягненню загальної мети кримінального провадження, пов'язаної із забезпеченням законності, справедливості, повного й неупередженого з'ясування обставин кримінального правопорушення, дотримання прав людини та ухвалення обґрунтованого процесуального рішення. Саме тому адвоката не можна розглядати лише як допоміжного учасника кримінального провадження або суб'єкта, діяльність якого зводиться до формального використання процесуальних прав. Він є

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20120413#Text>

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20120413#Text>; Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

повноцінним і самостійним учасником кримінальних процесуальних правовідносин, діяльність якого потребує належного криміналістичного забезпечення.

Немає підстав стверджувати про існування самостійної науки, предметом якої було б виключно професійне здійснення захисту в кримінальному провадженні. Попри наявність окремих наукових праць, присвячених питанням адвокатської діяльності, її тактичних особливостей, процесуальної активності та реалізації права на захист, такі дослідження залишаються фрагментарними й не утворюють цілісної самостійної системи знань.

Проте очевидним є те, що діяльність адвоката в кримінальному провадженні тісно пов'язана із закономірностями, які традиційно становлять предмет криміналістики. Ідеться про закономірності утворення, виявлення, фіксації, дослідження, перевірки й оцінки доказової інформації, особливості механізму кримінального правопорушення, типові форми протидії розслідуванню, способи використання спеціальних знань, тактичні прийоми проведення процесуальних дій, планування участі в досудовому розслідуванні та судовому розгляді, а також прогнозування розвитку слідчих і судових ситуацій.

Адвокатська діяльність має і власну специфіку, обумовлену особливостями реалізації функції захисту або представництва. Зокрема, ідеться про закономірності участі адвоката в збиранні та поданні доказів, виявленні виправдальних або пом'якшувальних обставин, нейтралізації обвинувального ухилу, реагуванні на порушення прав особи, побудові правової позиції, використанні тактичних прийомів допиту, оскарженні процесуальних рішень та організації взаємодії зі спеціалістами й експертами.

Саме криміналістика на сучасному етапі максимально повно здатна забезпечити наукове підґрунтя для розроблення відповідних рекомендацій щодо професійної діяльності адвоката. Її положення дають змогу адвокату не лише ефективніше використовувати процесуальні можливості, а й прогнозувати поведінку інших учасників кримінального провадження, обирати оптимальні засоби реагування на процесуальні ситуації, своєчасно виявляти ознаки протидії, формувати стратегію і тактику захисту, а також забезпечувати повнішу реалізацію прав, свобод і законних інтересів особи, яку він представляє (Kohutych, & Maksymyshyn, 2023). Тож є можливість виокремити категорії «криміналістичне забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні».

Криміналістичним забезпеченням вважають результат розвитку криміналістичної науки та діяльність уповноважених органів і посадових осіб, спрямовану на виявлення потреб практики. На підставі такого аналізу створюють допустимі й ефективні методи та засоби, які надалі

впроваджують у практику розслідування кримінальних правопорушень.

На думку Ю. М. Чорноус (2017), криміналістичне забезпечення з практичного погляду полягає в розробленні та використанні криміналістичних рекомендацій, що ґрунтуються на теоретичних положеннях криміналістики й застосовуються під час розслідування правопорушень.

Своєю чергою М. М. Єфімов (2020) вважає, що криміналістичне забезпечення є системою методів, прийомів і засобів, які походять із різних складових криміналістики – техніки, тактики й методики. Усі ці елементи ґрунтуються на загальних положеннях криміналістичної науки й орієнтовані на розслідування та запобігання кримінальним правопорушенням.

В О. Гусева (2021) на прикладі кримінальних правопорушень, учинених проти працівників правоохоронних органів, пропонує визначати криміналістичне забезпечення розслідування як наукову категорію, що охоплює сукупність науково-технічних, організаційно-тактичних і методико-криміналістичних рекомендацій, спрямованих на забезпечення ефективного розслідування та протидії кримінальним правопорушенням зазначеної категорії.

Також зауважують, що значення криміналістичного забезпечення не обмежується лише підвищенням ефективності розслідування. Воно також спрямоване на профілактику кримінальних правопорушень і забезпечення належного здійснення кримінального провадження, зокрема судового розгляду (Bondarchuk, 2023).

Увагу слід спрямувати на змісті терміна «забезпечення». У буквальному розумінні це означає задоволення певних потреб шляхом надання необхідних ресурсів, засобів чи умов у достатньому обсязі¹. Саме тому криміналістичне забезпечення слід тлумачити як створення та надання комплексу науково обґрунтованих засобів, методів і рекомендацій, необхідних для ефективного розслідування, попередження кримінальних правопорушень і здійснення кримінального провадження загалом.

Зміст криміналістичного забезпечення традиційно пов'язують із загальною структурою криміналістики. У зв'язку з цим його складовими є техніко-криміналістичні, тактико-криміналістичні і методико-криміналістичні напрями. На думку Ю. М. Чорноус (2017), техніко-криміналістичне забезпечення виявляється у виконанні комплексу завдань, пов'язаних із нормативно-правовим, організаційно-технічним і науково-методичним супроводом розслідування. Воно також передбачає створення нових і вдосконалення вже наявних техніко-криміналістичних засобів, методів і методик. Характеризуючи тактико-криміналістичне забезпечення, учена акцентує, що його зміст

¹ Забезпечувати. *Словник української мови* : в 11 т. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=забезпечувати>

охоплює комплекс організаційних і тактичних заходів, необхідних для ефективного розслідування. Щодо методико-криміналістичного забезпечення дослідника зауважує, що воно ґрунтується на загальних положеннях криміналістичної методики та передбачає розроблення перевірених практикою рекомендацій для розслідування окремих видів і груп кримінальних правопорушень відповідно до їх кримінально-правової та криміналістичної класифікації.

Своєю чергою з діяльністю захисника традиційно пов'язують категорію «криміналістичне забезпечення доказування», яку пропонують тлумачити як діяльність, спрямовану на задоволення потреб уповноважених суб'єктів у процесі збирання, перевірки й оцінки доказів. Така діяльність передбачає використання засобів криміналістичної техніки, тактики й методики для встановлення предмета доказування під час досудового розслідування, судового розгляду, а також здійснення інших процесуальних дій, пов'язаних із вчиненням діяння, передбаченого законодавством України про кримінальну відповідальність. До основних ознак цього поняття належать: наявність уповноважених суб'єктів, діяльність зі збирання, перевірки й оцінки доказів, використання засобів криміналістичної техніки, тактики та методики, а також реалізація такої діяльності в межах досудового розслідування, судового провадження й інших процесуальних дій, пов'язаних із кримінальним правопорушенням (Bondarchuk, 2023).

З огляду на окреслені підходи, криміналістичне забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні доцільно розглядати ширше, ніж лише забезпечення діяльності захисника. Адвокат у кримінальному провадженні може бути не тільки на стороні підозрюваного чи обвинуваченого, а й представляти інтереси потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, свідка або юридичної особи, щодо якої здійснюють провадження. У кожному з цих випадків його професійна діяльність потребує використання комплексу криміналістичних знань, засобів, прийомів і рекомендацій.

У зв'язку з цим криміналістичним забезпеченням діяльності адвоката в кримінальному провадженні можна вважати систему науково обґрунтованих положень у сфері застосування науково-технічних і тактико-криміналістичних засобів, спрямованих на забезпечення ефективного здійснення адвокатом функції захисту, представництва чи надання правничої допомоги під час досудового розслідування, судового провадження та інших процесуальних дій, пов'язаних із кримінальним провадженням.

Зміст такого забезпечення охоплює використання адвокатом спеціальних знань і технічних засобів під час збирання, перевірки, дослідження та оцінювання доказів, застосування тактичних прийомів участі в слідчих (розшукових) і судових

діях, побудову правової позиції, прогнозування процесуальних ситуацій, виявлення та нейтралізацію протидії, організацію взаємодії зі спеціалістами, експертами й іншими учасниками кримінального провадження. Водночас особливості такого криміналістичного забезпечення визначають залежно від процесуального статусу особи, інтереси якої представляє адвокат. Якщо захисник орієнтується переважно на спростування обвинувачення, виявлення виправдувальних або пом'якшувальних обставин і забезпечення прав підозрюваного чи обвинуваченого, то адвокат потерпілого, навпаки, зосереджується на доказуванні факту заподіяння шкоди, обґрунтуванні розміру відшкодування, підтриманні обвинувачення та забезпеченні реалізації процесуальних прав потерпілого.

Висновки

Криміналістичне забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні є самостійною та перспективною категорією криміналістики, яка потребує подальшого наукового опрацювання. Його формування обумовлене як трансформацією злочинності, поширенням цифрових технологій та ускладненням механізмів доказування, так і зміною ролі адвоката в кримінальному провадженні, який є не лише захисником, а й представником потерпілого, свідка, цивільного позивача, цивільного відповідача або юридичної особи, щодо якої здійснюють провадження.

Діяльність адвоката має безпосередній зв'язок із закономірностями, які традиційно становлять предмет криміналістики. Це стосується процесів утворення, виявлення, фіксації, дослідження, перевірки й оцінки доказової інформації, використання спеціальних знань, прогнозування процесуальних ситуацій, застосування тактичних прийомів і реагування на протидію кримінальному провадженню. Саме тому криміналістика здатна забезпечити належне теоретичне й методичне підґрунтя для вдосконалення професійної діяльності адвоката.

Криміналістичне забезпечення діяльності адвоката не може зводитися лише до забезпечення діяльності захисника підозрюваного чи обвинуваченого. Воно повинно мати універсальний характер і враховувати особливості різних процесуальних статусів особи, інтереси якої представляє адвокат. Водночас специфіка такого забезпечення зумовлена предметом доказування, процесуальними завданнями, характером правового інтересу та функціональним призначенням участі адвоката в кримінальному провадженні.

Криміналістичне забезпечення діяльності адвоката доцільно розглядати як систему науково обґрунтованих положень у сфері застосування науково-технічних і тактико-криміналістичних засобів, спрямованих на забезпечення ефективного здійснення адвокатом функції захисту, пред-

ставництва чи надання правничої допомоги під час досудового розслідування, судового провадження та інших процесуальних дій, пов'язаних із кримінальним провадженням.

Встановлено, що важливе значення в сучасних умовах має криміналістичне забезпечення роботи адвоката із цифровими доказами, електронною інформацією, даними мобільних пристроїв, соціальних мереж, месенджерів, систем відеоспостереження та інших джерел цифрових слідів. Це зумовлює необхідність розроблення нових криміналістичних рекомендацій щодо збирання, фіксації, дослідження, подання та оцінки таких доказів адвокатом, а також підвищення рівня його цифрової компетентності.

Отже, криміналістичне забезпечення діяльності адвоката в кримінальному провадженні слід розглядати як один із перспективних напрямів

розвитку сучасної криміналістики, що має не лише теоретичне, а й вагоме практичне значення. Його подальше дослідження дасть змогу вдосконалити механізми реалізації права на захист і представництво, підвищити ефективність діяльності адвоката, забезпечити максимально повне дотримання прав людини та сприяти досягненню завдань кримінального провадження загалом.

Подяки

Немає.

Фінансування

Дослідження не фінансувалося.

Конфлікт інтересів

Немає.

References

- [1] Bondarchuk, A.S. (2023). Forensic support of evidence in criminal proceedings: concepts and signs. *Analytical and comparative law*, 2, 364-368. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.02.63
- [2] Chornous, Yu.M. (2017). *Forensic support for crime investigation*. Vinnytsia: Nilan-LTD LLC. Retrieved from <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/16029>
- [3] Chornous, Yu.M., & Dulskiy, O.L. (2025). Features of forensic support for the collection of evidence by the parties to criminal proceedings in adversarial criminal proceedings. *South Ukrainian Law Journal*, 2, 51-58. DOI: 10.32850/sulj.2025.2.9
- [4] Dulskiy, O.L. (2026). Criminalistic provision for evidence collection by the parties to criminal proceedings. *Doctor's thesis*. Kyiv. Retrieved from <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/38735>
- [5] Hora, I.V., Kolesnyk, V.A., & Popovych, I.I. (2024). Digital forensics in the provision of crime prevention activities. *Uzhhorod National University Herald. Series "Law"*, 85(4), 63-70. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.85.4.9
- [6] Hrebeniuk, A.V., & Starushkevych, A.V. (2025). Trends in scientific research of problems of tactical operations to neutralize counteraction to the investigation of criminal activity. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3(4), 165-176. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.04.3.24
- [7] Hrysiuk, V.V. (2021). Theoretical bases of the legal technique of advocate activity. *Doctor's thesis*. Retrieved from <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2eb069c9-c27b-45ca-93a5-a9ee1c4d95c8/content>
- [8] Husieva, V.O. & Kolomoitsev, M.M. (2025). Technical and forensic support of a defence counsel in criminal proceedings. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 108(1), 1, 275-284. DOI: 10.32631/v.2025.1.22
- [9] Husieva, V.O. (2021). Forensic Support for Investigating Criminal Offenses Committed against Law Enforcement Officers: Concept and Components. *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*, 3(94), 243-253. DOI: 10.32631/v.2021.3.22
- [10] Kohutych, I.I., & Maksymyshyn, N.M. (2023). Advocacy and forensics: methodological aspect. *Law and society*, 2(2), 234-243. DOI: 10.32842/2078-3736/2023.2.2.34
- [11] Kolodina, A.S., & Fedorova, T.C. (2022). Digital forensics: problems of theory and practice. *Kyiv Law Journal*, 1, 176-180. DOI: 10.32782/klj/2022.1.27
- [12] Konovalova, H.V. (2018). Some questions of tactics and methods of protection. *The Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine*, 15, 1-2(40-41), 128-135. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9625078%2F2018%2F15%2F1-2
- [13] Kovalenko, A.V. (2022). Theoretical and praxeological foundations of the forensic doctrine on the collection, examination, and use of evidence in criminal proceedings. *Doctor's thesis*. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1ldXJ3MIPSVhTsP5asOk0RK_DxNPJ--cg/view
- [14] Orzhynska, E.I., & Martynova, D.O. (2024). Military criminology: from theory to trends. *South Ukrainian Law Journal*, 1, 177-181. DOI: 10.32850/sulj.2024.1.28
- [15] Pohoretskyi, M.A. (2025). Digital technologies and evidence in the investigation of crimes against the fundamentals of national security of Ukraine: Procedural problems and European standards. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3(5), 239-255. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.05.3.37

- [16] Pohoretskyi, M.A., & Serhieieva, D.B. (2016). Tactics of defender: concept, content and place in criminalistics tactics. *Herald of criminal justice*, 2, 112-123. U Retrieved from https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/2_2016_Sergeeva.pdf
- [17] Vuima, A. (2025). Digital Dimension of Modern Crime: Cyberspace as a Typical Environment for Committing Criminal Offenses. *Archive of Criminology and Forensic Sciences*, 2(12), 64-70. DOI: 10.32353/acfs.12.2025.05
- [18] Yefimov, M. (2020). Criminalistic support of the investigation of criminal offences against morality. *Entrepreneurship, economy and law*, 9, 224-228. DOI: 10.32849/2663-5313/2020.9.39

Список використаних джерел

- [1] Бондарчук А. С. Криміналістичне забезпечення доказування у кримінальному провадженні: поняття та ознаки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 364–368. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.02.63
- [2] Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів : монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 492 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/16029>
- [3] Чорноус Ю. М., Дульський О. Л. Особливості криміналістичного забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження у змагальному кримінальному процесі. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2025. Вип. 2. С. 51–58. DOI: 10.32850/sulj.2025.2.9
- [4] Дульський О. Л. Криміналістичне забезпечення збирання доказів сторонами кримінального провадження : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2026. 553 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/38735>
- [5] Гора І. В., Колесник В. А., Попович І. І. Цифрова криміналістика в забезпеченні діяльності з протидії злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. № 85 (4). С. 63–70. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.85.4.9
- [6] Гребенюк А. В., Старушкевич А. В. Тенденції у науковому дослідженні проблем тактичних операцій по нейтралізації протидії розслідуванню злочинної діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 3. № 4. С. 165–176. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.04.3.24
- [7] Грисюк В. В. Теоретичні засади юридичних технологій здійснення адвокатської діяльності : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Одеса, 2021. 202 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2eb069c9-c27b-45ca-93a5-a9ee1c4d95c8/content>
- [8] Гусєва В. О. Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, учинених проти працівників правоохоронних органів : поняття і складові. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 (94). С. 243–253. DOI: 10.32631/v.2021.3.22
- [9] Гусєва В. О., Коломойцев М. М. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності захисника у кримінальному провадженні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2025. № 1 (108). Ч. 1. С. 275–284. DOI: 10.32631/v.2025.1.22
- [10] Когутич І. І., Максимішин Н. М. Адвокатська діяльність і криміналістика: методологічний аспект. *Право і суспільство*. 2023. № 2. Т. 2. С. 234–243. DOI: 10.32842/2078-3736/2023.2.2.34
- [11] Колодіна А. С., Федорова Т. С. Цифрова криміналістика: проблеми теорії і практики. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 176–180. DOI: 10.32782/kij/2022.1.27
- [12] Коновалова Г. В. Окремі питання тактики та методики захисту. *Вісник Академії адвокатури України*. 2018. Т. 15. № 1–2 (40–41). С. 128–135. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9625078%2F2018%2F15%2F1-2
- [13] Коваленко А. В. Криміналістичне вчення про збирання, дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні : монографія. Київ : Алерта, 2024. 558 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1ldXJ3MIPSVhTsP5asOk0RK_DxNPJ--cg/view
- [14] Оржинська Е. І., Мартинова Д. О. Воєнна криміналістика: від теорії до тенденцій. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 1. С. 177–181. DOI: 10.32850/sulj.2024.1.28
- [15] Погорецький М. А. Цифрові технології та докази у розслідуванні злочинів проти основ національної безпеки України: процесуальні проблеми та європейські стандарти. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 3. № 5. С. 239–255. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.05.3.37
- [16] Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б. Тактика захисника: поняття, зміст та місце в системі криміналістичної тактики. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 2. С. 112–123. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/2_2016_Sergeeva.pdf
- [17] Вуйма А. Г. Цифровий вимір сучасної злочинності: кіберпростір як типова обстановка вчинення кримінальних правопорушень. *Архів кримінології та судових наук*. 2025. № 2 (12). С. 64–70. DOI: 10.32353/acfs.12.2025.05
- [18] Єфімов М. Криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень проти моральності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 224–228. DOI: 10.32849/2663-5313/2020.9.39

SALAMAKHA Vitalii

Doctor of Philosophy in Law, Managing Partner of the Law Firm
61057, 19 Sumska St., Kharkiv Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0861-3799>

The Concept and System of Forensic Support for the Lawyer's Activities

Abstract. The article provides a comprehensive theoretical and applied analysis of the concept, content, and system of forensic support for a lawyer's activities in criminal proceedings. It is substantiated that modern transformations of crime, the spread of digital technologies, electronic evidence, and the latest technical means of recording and processing information necessitate a rethinking of the role of the lawyer in criminal proceedings and the development of new forensic recommendations for his professional activities. It is established that the activities of a lawyer in criminal proceedings are not limited to the implementation of the protection function, but also include the representation of the victim, witness, civil plaintiff, civil defendant, and legal entity in respect of which the proceedings are being conducted. It is proven that the forensic support for the lawyer's activities is universal in nature, but at the same time must take into account the peculiarities of the specific stage of criminal proceedings, the subject of evidence, the procedural status of the person, and the nature of his legal interest. The main scientific approaches to understanding forensic support have been analyzed, and it has been established that its content traditionally correlates with the general structure of forensics and includes technical-forensic, tactical-forensic, and methodological-forensic areas. It has been emphasized that technical-forensic support of a lawyer's activities is associated with the use of special knowledge, digital technologies, electronic evidence, information resources, and technical means of recording and studying evidentiary information. The tactical-forensic direction covers the application of methods of participation in investigative (search) and judicial actions, the formation of a legal position, the prediction of procedural situations, and the response to counteraction and the neutralization of accusatory bias. Methodological-forensic support involves the development of practical recommendations for the lawyer's activities depending on the category of criminal offense, the stage of proceedings, and the procedural status of the person he represents. The author's definition of forensic support for a lawyer's activities in criminal proceedings is formulated as a system of scientifically based provisions in the field of application of scientific, technical, and tactical forensic means aimed at ensuring the effective implementation by a lawyer of the function of protection, representation, or provision of legal assistance during pre-trial investigation, court proceedings, and other procedural actions related to criminal proceedings. The need to develop recommendations for a lawyer's work with digital evidence, data from mobile devices, social networks, messengers, video surveillance systems, and other sources of digital information is emphasized.

Keywords: forensic support; lawyer; defense; defense attorney; collection of evidence; technical and forensic support; methodological and forensic support.